

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2014. május 7.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√—
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[ ]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	—————
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	—————
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	.....
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

(Durva helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis- és nagy kezdőbetű tévesztése (pl. Római Birodalom, Széchenyi, napóleoni, németországi),
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- tagadószó egybeírása,
- az ly- j tévesztése.)

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a jobb oldali téglalapba kell beírni a tanuló által elért összes/teljes pontszámot.

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó részpontszámokat is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme már tovább nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1–1 pont adható;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5–0,5 pont adható.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „Pl.”-val kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz-hamis), ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni:

- **ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;**
- **ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba.**

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **három** feladat értékelhető:

- egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két magyar történelemre vonatkozó feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

A feladatok értékelése a tanulók **hibás feladatválasztása esetén**

Ha *három feladatot oldott meg* a tanuló, de helytelenül választott a korszakok, a feladat-típus stb. vonatkozásában, akkor

- azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyikben a legkevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri;
- azt az egy (kettő) feladatát kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a tanuló *háromnál több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és a megoldások között van három olyan feladat, amelyik megfelel a választási szabályoknak, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni (pl. 13., 15., 18. vagy 14., 15., 18.).

Ha a tanuló *háromnál több feladatba is belekezd*, de nincs három olyan feladata, amely megfelel a választási szempontoknak, akkor azokat a feladatait kell figyelembe venni,

---

amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a vizsgázó *mindegyik feladatba belekezd*, és nem jelzi egyértelműen választását, akkor a vizsgaleírásnak megfelelően a **13., 15., 20.** feladatok megoldását kell értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok **értékelésében** a következő szempontok a meghatározók:

- a) **feladatmegértés**,
- b) **követelményeknek** (kompetenciák, tartalmak) való megfelelés,
- c) **megszerkesztettség, nyelvhelyesség.**

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához:

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni.

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A témataartás, a lényeg kiemelése: lényegre törően, a feladatban felvetett problémára koncentrálnak-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- A műveleti sokszínűség és eredményesség: használja-e a megfelelő forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértésre** adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

3 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozta ki, és használta a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használta a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket, megállapításokat fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

4–6 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.
2–3 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozta ki, és használta a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.
1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.
0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

b) A műveletek és a tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, források használata) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket „M”-mel, a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket pedig „T”-vel jelöltük.

Szoros összefüggés van természetesen a két értékelési szempont között, hiszen a **műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők**.

Egy művelethez a problémamegoldó (rövid) feladatok esetében egy-két tartalom kapcsolódik, míg az elemző feladatokban – különösképpen az eseményeket alakító tényezők föltárásánál – több, kettő-három tartalmi elem is rendelődik.

Ha a javítókulcsban egy művelethez csak egy tartalmi elem kapcsolódik, akkor a javításban a műveletek és a tartalmak **pontszámának is meg kell egyeznie**. (Például: rövid feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben*, a *Szaknyelv alkalmazása* és a *Források használata* szempontokra, illetve hosszú feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* és a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra csak 0 vagy 2 vagy 4 pont adható.)

Ha a javítókulcsban egy művelethez több tartalmi elem kapcsolódik, akkor a köztük lévő szoros összefüggés miatt **bizonyos pontszámok nem adhatók** (például: rövid feladatoknál az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontokra nem adható 1 és 4 pont, a hosszú feladatoknál a *Források használata* szempontokra nem adható 1 és 5 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontokra nem adható 1 és 6 pont).

Általános szabályként az egyes műveletek és az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni.

A „Műveletek” (M) pontozása

2 pont akkor adható, ha a hozzá tartozó, a vizsgázó által elért tartalmi pontszám magas (az elérhető maximális tartalmi pontszám több mint 50%-a).
1 pont akkor adható, ha a tartalmi pontszámokból a vizsgázó legalább 1 pontot elért, és a válasz nem tartalmaz durva hibát (téves adatot, megállapítást).
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó a tartalmi elemekre nem szerzett pontot, és a válasza súlyos tévedést tartalmaz.

A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. **A tartalmi válaszelemek általában két részből állnak:** idő- és térmeghatározás; általános és konkrét fogalomhasználat; felsorolás (rögzítés, bemutatás) és következtetés (megállapítás). Ez a pontozásnál azt jelenti, hogy ha csak az egyik elemet tartalmazza a válasz, akkor 1 pontot, ha mindkettőt, akkor 2 pontot lehet adni. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásoknál és következtetésekénél – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél a „vagy” szóval elválasztva több jó válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

A „Tartalmi elemek” (T) pontozása

2 pont akkor adható, ha a válasz megfelelő mennyiségű helyes adatot tartalmaz, az elemzés jó színvonalon hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint többféle jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említ az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyiségeket.

1 pont akkor adható, ha kevés és nem lényeges, nem a legjellemzőbb adatot, következtetést, megállapítást tartalmaz az elemzés.

0 pont akkor adható, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.

c) A „Megszerkesztettség, nyelvhelyesség” pontozása**A problémamegoldó (rövid) feladatoknál**

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, szerkesztett szöveg, melyben nincsenek durva helyesírási hibák.

1 pont akkor adható, ha több nyelvhelyességi és több durva helyesírási hiba van benne.

0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, koherens, szerkesztett szöveg, felépítése logikus, arányosan igazodik a tartalmi kifejtéshez, megállapításai árnyaltak, több szempontúak, és nem tartalmaz nyelvtani vagy helyesírási hibát.

4–6 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de aránytalanul szerkesztett, vagy néhány megállapítása leegyszerűsített, egysíkú, kisebb nyelvhelyességi hibákat tartalmaz.

2–3 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos (pl. a bevezetés, tárgyalás, befejezés közül valamelyik hiányzik).

A szöveg megállapításai leegyszerűsítettek, egysíkúak, nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak.

1 pont akkor adható, ha a válasz mondatokból áll, de a mondatok között alig van (tartalmi vagy nyelvi) összefüggés, és súlyos nyelvhelyességi és helyesírási hibákat tartalmaz.

0 pont akkor adható, ha a válasz vázaltszerű, csupán szavakból áll.

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és ez a válaszelem is értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2–3 sort, hosszú feladatoknál kb. 4–5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot, és az osztószám (2) segítségével számítsa át vizsgaponttá!
7. A vizsgapontokat feladatonként **ne kerekítse!**
8. **Számítsa ki a három esszéfeladatban elért összesített vizsgapontszámot, majd írja be a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba:**
  - ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;
  - ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba!

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Adja össze az I. és a II. összetevőben elért (egész számra kerekített) pontszámokat!

Táblázatok a feladatok értékeléséhez, pontozásához

Rövid választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

Hosszú választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK
1. Ókori kultúra (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

- a) Babilon (*Elfogadható még: Bábel.*), D
 b) Jeruzsálem, A
 c) Alexandria, B

2. Középkori városok (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Folyó (közelsége). (*Elfogadható még: Két különböző tájegység – pl. hegység és síkság – találkozási pontja.*)
 b) Városfal (építése).
 c) Plébános / pap választása.
 d) Vásár / piac (tartása).
(A helyes válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók, és más, lényegi és helyes válasz is elfogadható.)

3. Károly Róbert reformjai (Összesen 4 pont.)

- a) Egységes / értékálló pénz(ek) megteremtése. (*Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.*) (1 pont)
 b) (nemesfém- / érc)bányászat, pénzverés (*A válaszok fordított sorrendben és más megfogalmazásban is elfogadhatóak.*) (Elemenként 0,5 pont.)
 c) forint (1 pont)
 d) 2. (1 pont)

4. XIV. Lajos uralkodása (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) (római) katolikus
 b) merkantilizmus (*Elfogadható még: colbertizmus.*)
 c) Versailles / versailles-i kastély
 d) Napkirály

5. Magyarország XVII. századi kultúrája (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) református / kálvinista (egyház) (*A „protestáns” kifejezés nem fogadható el válaszként.*)
 b) Nagyszombat
 c) Pázmány Péter
 d) (török) hódoltság / Hódoltság

6. Politikai eszmék a XIX. században (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítás	A forrás betűjele
a) A konzervativizmus elveti a radikális, forradalmi változásokat.	E
b) Marx a proletárállam megteremtését erőszakos eszközökkel akarta elérni.	A
c) A XIX. század első felében a liberális és nacionalista eszmék összefonódtak egymással.	F
d) A liberalizmus a lehető legerősebben védi az alapvető emberi jogokat.	D

7. Az 1848/49-es szabadságharc (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Isaszeg
- b) Buda
- c) A császári (fő)sereg bekerítése / megsemmisítése. *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)*
- d) 1.

8. Bolsevik diktatúra (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Lenin
- b) Trockij
- c) Sztálin
- d) A politikai ellenfelek / Trockij múltját is megsemmisítették. Vagy: Letagadták, hogy a politikai ellenfelek valaha is Lenin munkatársai voltak / Trockij valaha is Lenin munkatársa volt. *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*

9. Magyarországi holokauszt (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) munkaszolgálat (bevezetése)
  - b) gettó(sítás)
  - c) deportálás (a koncentrációs / haláltáborokba)
  - d) sárga csillag (viselésének elrendelése)
- (A helyes válaszok más, szakszerű megfogalmazásban is elfogadhatók.)*

10. A rendszerváltás (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) 3.
- b) köztársasági elnök
- c) piacgazdaság, tőkés / kapitalista gazdaság / (szabadverseny) kapitalizmus

11. Közép-európai rendszerváltás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

	Állítások	Cseh-ország	Magyar-ország	Lengyel-ország	Szlovákia
a)	2001-ben gazdaságának növekedése lassabb volt az akkori EU átlagánál.			x	
b)	Az ábrázolt időszakban volt olyan év, hogy gazdasága az előző évihez képest több mint 10%-kal nőtt.				x
c)	2007-ben lassult a gazdasági növekedése.		x		
d)	Az ábrázolt időszakban sosem csökkent a gazdasági teljesítménye.			x	

(A c) részfeladatnál elfogadható még: Csehország.)

12. Helyi önkormányzatok (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) képviselő-testület
- b) polgármester
- c) jegyző

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. Invesztitúraharc

(rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az invesztitúraharc jelentőségét mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a császári invesztitúra szűkülése az egyház függetlenségét jelentette).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy az invesztitúraharc a Német-római Császárságban zajlott, és a wormszi konkordátumot 1122-ben kötötték meg.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. egyház, pápa, császár, püspök.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti az invesztitúra-jog megosztásának tényét (pl. a császár lemond a püspökök kinevezéséről, a császár a püspökök hűbérura marad), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. megállapítja, hogy kompromisszum született, az invesztitúra háborút – vagy annak első szakaszát – zárta, további konfliktusok forrása lett).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja az invesztitúraharc jelentőségét az egyház számára, és feltárja eredményét. T Rögzíti, hogy korábban a császár gyakorolta az invesztitúra jogát, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez biztosította hatalmát a világi hűbéresek felett, beleszólt a pápaválasztásba is, ez az egyház elvilágiasodásához vezetett). T Rögzíti, hogy az egyház magának követelte az invesztitúra jogát, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezt VII. Gergely / a Dictatus Papae fogalmazta meg, ez biztosíthatta volna az egyház függetlenségét, kimondták az egyházi hatalom elsőbbségét).	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

14. Első ipari forradalom		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a vasútépítés szerepét mutatja be az ipari forradalom húzóágazataként. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a vasútépítés miatt megnövekedett a szénkitermelés).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy az első ipari forradalom a (XVIII. század végétől) a XIX. század első felében zajlott Angliában.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. ipari forradalom, gyár, piac, vasút.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy a szénfogyasztás jelentősen nőtt Angliában, és megállapítja ennek összefüggését a vasútépítéssel (pl. a gőzmozdonyok fűtőanyaga a szén, a vasútépítés miatt fellendülő kohászat sok szenet fogyaszt).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a vasútépítés szerepét, és feltárja összefüggését a gazdaság egyéb ágazataival. T Rögzíti a vasútépítés megrendelői szerepét, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. sínek / vagonok / mozdonyok gyártása, vasbányászat fellendülése, sínpályák építése, gépgyártás fellendülése). T Rögzíti a vasútépítés piacbővítő hatását, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. olcsóbbá / gyorsabbá tette a szállítást / kereskedelmet, elzárt területeket kapcsolt be a kereskedelembe, lehetővé tette a piacra jutást).	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

15. Tatárjárás következményei **(rövid)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a tatárjárás utáni újjáépítés demográfiai és etnikai következményeit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a hospesek / vendégek betelepülését kiváltságok adományozásával ösztönözték).	0–4

Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy a tatárjárásra 1241/42-ben került sor, vagy hogy IV. Béla 1235–70 között uralkodott, vagy hogy a bemutatott folyamat a XIII. század második felében zajlott, és megemlíti a téma valamely topográfiai elemét (pl. népességpusztulás elsősorban az Alföldön/keleti országrészben, kun szállásterületek, román/szláv településterületek).</p>	<p>0–4 [nem adható: 1 és 3]</p>
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. tatár, kun, hospes, kiváltság.</p>	<p>0–4 [nem adható: 1 és 3]</p>
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti, hogy IV. Béla (adózási) kiváltságot adományozott a hospeseknek, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. nyugati telepések behívásával pótolta a népességet).</p>	<p>0–4 [nem adható: 1 és 3]</p>
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja a tatárjárás utáni újjáépítés demográfiai folyamatát, és feltárja etnikai következményeit.</p> <p>T Rögzíti, hogy a tatárjárás után IV. Béla növelni igyekezett az ország népességét, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ennek oka a nagyfokú pusztítás volt, a törekvés sikeres volt / az ország népessége nőtt, a nem magyar nyelvű lakosság aránya nőtt, román / szláv bevándorlás folyt a peremterületekre).</p> <p>T Rögzíti, hogy IV. Béla visszahívta a kunokat, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. velük érkeztek a jászok is, az Alföldön telepedtek le, önkormányzatot kaptak, adómentességet kaptak, fontos katonai erőt képviseltek).</p>	<p>0–6 [nem adható: 1 és 4]</p>
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

16. Hunyadi Mátyás**(hosszú)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően Hunyadi Mátyásnak a királyi hatalom megerősítésére tett lépéseit mutatja be. Ismerteti a legfontosabb belpolitikai intézkedéseket. Rávilágít a pénzügyeket és a hadsereget érintő intézkedések jelentőségére.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8

Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti Hunyadi Mátyás uralkodásának évszámait (1458–1490), és utal a korabeli Magyarország földrajzi / hatalmi helyzetére (pl. Magyarország Európa jelentős hatalma volt).</p>	<p>0-4 [nem adható: 1 és 3]</p>
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és történelmi fogalmakat: pl. főnemes, (köz)nemes, jobbágy, rendkívüli hadiadó, fekete sereg.</p>	<p>0-4 [nem adható: 1 és 3]</p>
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. Mátyás fokozatosan háttérbe szorította a főurakat az ország kormányzása során, nem hallgatta meg tanácsaikat), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. emiatt konfliktus alakult ki a főurak és az uralkodó közt, ez változást jelentett Mátyás korábbi politikájához képest).</p> <p>T Rögzíti, hogy Mátyás korában jelentősen nőttek az uralkodói jövedelmek, és tesz egy érdemi megállapítást a forrás alapján (pl. a jövedelem jelentős részét tette ki a rendkívüli hadiadó, a lakosság számának növekedése is hozzájárult a jövedelem növekedéséhez).</p> <p>T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. nehéz- és könnyűfegyverzetű katonák / gyalogosok és lovasok is harcoltak Mátyás seregében, ez egy zsoldos sereg volt), és tesz egy érdemi megállapítást a forrás alapján (pl. fenntartása nagy költséget jelentett, külföldről is érkeztek katonák).</p>	<p>0-8 [nem adható: 1 és 5]</p>
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja Mátyás intézkedéseit, és rávilágít jelentőségükre.</p> <p>T Rögzíti Mátyásnak a kormányzást érintő valamely reformját (pl. csökkentette a rendi hivatalok szerepét, korlátozta a királyi tanács működését, a kancellária élére bizalmasát helyezte, köznemesi / nem nemesi származású hivatalnokokat nevezett ki), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a hivatalok betöltésénél a származás helyett az uralkodóhoz való hűség / a szakértelem számított, Mátyás reformjai nem jelentették a rendiség felszámolását).</p> <p>T Rögzíti Mátyás valamely pénzügyi reformját (pl. a kapuadót felváltotta a füstpénz, a harmincadvámot felváltotta a koronavám, a rendkívüli hadiadót rendszeresen / időnként évente kétszer is beszedte), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a füstpénz háztartásonként szedték, az adó / vám új elnevezésével megszűntek a korábbi mentességek, az uralkodói jövedelmek növekvő hányadát tették ki az adók, jelentősen nőttek a jobbágyok terhei).</p>	<p>0-10 [nem adható: 1 és 6]</p>

	<p>T Rögzíti, hogy Mátyás létrehozta a „fekete sereget”, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez egy állandó hadsereg volt, magját egykori husziták alkották, létszáma elérte a 20 ezer főt, létrehozása elősegítette az uralkodónak a rendektől való függetlenedését).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		21

17. Dualizmus kori ipar**(rövid)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a dualizmus kori ipari fejlődés feltételeit mutatja be.</p> <p>A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. az állami ipartámogatás jelentősége).</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti a dualista korszak időbeli határait (1867–1918) vagy a második ipari forradalom időszakát (nagyjából az 1870-es évektől 1914-ig), és utal a téma valamely térbeli jellemzőjére (pl. megnevezi valamelyik jelentősebb iparvidéket, a feldolgozóipar központja Budapesten volt, Magyarország fő kereskedelmi partnere Ausztria volt, utal az OMM egységes piacára).</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. ipari forradalom, gyár, vasút, nyersanyag, tőke.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti a forrás valamely lényeges elemét (pl. a gyárak voltak a kedvezményezettek, a modern technika alkalmazása feltétele volt a támogatásnak, a textilipar / a gépipar kapott támogatást, ösztönözték az eddig nem gyártott / modern iparcikkek előállítását), és megállapítja, hogy az állam adókedvezményekkel segítette az ipar fejlődését.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]

Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja az ipar fejlődését elősegítő tényezőket, és rávilágít jelentőségükre.</p> <p>T Rögzít legalább kettőt az ipar fejlődését megalapozó további tényezők közül (pl. a vasúthálózat kiépülése, a gőzhajózás fellendülése, a hitelszervezet kiépülése, külföldi tőke beáramlása, új vasérc- / szénbányák megnyitása, a mezőgazdasági termelés fellendülése, vámmentes kereskedelem Ausztriával), és tesz egy érdemi megállapítást ezekre vonatkozóan (pl. javultak a szállítás feltételei, tőkeerős nagyvállalatok / részvénytársaságok jöttek létre, a bányászat / mezőgazdaság nyersanyagot biztosított a nehézipar / élelmiszeripar számára, a magyar élelmiszeriparnak Ausztria jelentős felvevőpiaca volt).</p> <p>T Rögzíti, hogy a korszak az ipari forradalom / fellendülés kora, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Magyarországon késve bontakozott ki az ipari forradalom, az ipari forradalom két szakasza egyszerre bontakozott ki, az ipari forradalom a gyárak / a modern technika elterjedését hozta, az ipari forradalommal összefüggő népességrobbanás munkaerőt / felvevőpiacot biztosított).</p>	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

18. Kossuth programja (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Kossuth reformkori programját mutatja be. Ismerteti a legfontosabb reformjavaslatokat. Rávilágít a reformjavaslatok céljaira. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti a reformkor időbeli határait (1825/1830/1832–1848) vagy utal arra, hogy Kossuth az 1840-es években vált az ellenzék jelentős politikusává; és utal arra, hogy Magyarország a Habsburg Birodalom része volt vagy megnevezi Kossuth reformkori pályafutásának valamely fontos állomását (pl. Zemplén megye, Pozsony, Pest).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és történelmi fogalmakat: pl. reformkor, polgári átalakulás,	0-4 [nem adható: 1 és 3]

	örökváltság / jobbágyfelszabadítás, államnyelv, nemzet(állam).	
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti az idézet valamely lényegi elemét (pl. Kossuth a kiváltságok eltörlését szorgalmazta, szembeállította egymással a kiváltságokat és a polgári szabadságot, a szabadságjogok kiterjesztését / polgári alkotmány bevezetését javasolta), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a rendi társadalom felszámolására törekedett, polgári társadalom létrehozását javasolta, szorgalmazta a polgári átalakulást, írásában megjelenik a modern nemzetfogalom).</p> <p>T Rögzíti, hogy Kossuth a magyar nyelv államnyelvvé tételét javasolta, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. erre 1844-ben sor került, ekkor még a latin volt a hivatalos nyelv, ez a nemzetállami / nacionalista törekvéseket tükrözi, a nemzetiségeknek is a magyart javasolta hivatalos nyelvként használni).</p> <p>T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. Kossuth igazságtalannak tartotta a vámrendszert, pártolta az iparfejlesztést), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. ezért vett részt a Védegylet megalapításában, a Védegylet tagjai magyar áruk vásárlásával támogatták az ipart, a magyar ipar nem tudta felvenni a versenyt az örökös tartományok iparával, Kossuth ipari védővámok bevezetését szorgalmazta, az iparfejlesztést a politikai függetlenség alapjának tekintette).</p>	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja Kossuth programját, és feltárja javaslatainak célját.</p> <p>T Rögzít egy tény Kossuthnak a reformellenzéken belül betöltött szerepével kapcsolatban (pl. a reformellenzék vezéralakjává vált, részt vett az Ellenzéki Párt megalapításában), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az Országgyűlési Tudósításokkal vált ismertté, a Pesti Hírlap szerkesztőjeként jelentős népszerűséget szerzett, a Pesti Hírlapban összefoglalta a reformellenzék programját, egyik megfogalmazója volt az Ellenzéki Nyilatkozatnak).</p> <p>T Rögzíti egy tény Kossuth és Széchenyi István vitájának tartalmával kapcsolatban (pl. Kossuth radikálisabb reformokat akart, vállalta volna a konfliktust az udvarral, a köznemességre kívánt támaszkodni), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Széchenyi a Pesti Hírlap cikkei kapcsán kezdeményezett vitát, a Kelet népe című művében írta le véleményét, Kossuth a Felelet című műben válaszolt, a reformpártiak többsége Kossuth mellé állt, Széchenyi elszigetelődött).</p> <p>T Rögzíti, hogy Kossuth javasolta a kötelező örökváltságot / jobbágyfelszabadítást (állami kárpótlással), és tesz egy</p>	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ennek előzménye az önkéntes örökváltság sikertelensége volt, ezzel a jobbágyok telkük tulajdonosává / szabad polgárokká váltak volna, ez az érdekegyesítést szolgálta volna).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		21

19. Nagy Imre 1956-ban (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően Nagy Imre politikai szerepét mutatja be az 1956-os forradalom és szabadságharc idején.</p> <p>A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. értelmezi a Nagy Imre politikájában bekövetkezett változást).</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti a forradalom és szabadságharc időszakának dátumait (1956. október 23. – november 4.), és utal arra, hogy Magyarország a forradalom kirobbanásakor a szovjet tömb tagja volt.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. forradalom, szabadságharc, miniszterelnök, ellenforradalom, demokratikus.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzít egyet a két beszéd közti eltérések közül (pl. Nagy Imre az első beszédben még ellenforradalomról beszélt, a második beszédben már tagadta, hogy ellenforradalomról lenne szó; az első beszédben a „hibák” „helyrehozását” ígérte, a második beszédben már bűnökről / alapvető változásokról szolt), és értelmezi a Nagy Imre politikájában bekövetkezett változást (pl. kezdetben az elégedetlenség lecsendesítésére törekedett, később a forradalom élére állt; kezdetben a fennálló rendszer reformját helyezte kilátásba, később támogatta a többpártrendszer</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]

	létrehozását).	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja Nagy Imre politikai szereplését, és feltárja annak mozgatórugóit.</p> <p>T Rögzíti, hogy Nagy Imrét a forradalom kirobbanása után miniszterelnökké nevezték ki, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az 1945-ös földosztás / a korábbi miniszterelnöksége alatti reformok tették népszerűvé, a tömeg az október 23-i tüntetéseken kinevezését követelte, október 23-án este mondott beszéde csalódást keltett, kezdetben kijárási tilalommal / rögtönítelő bíraskodás bevezetésével igyekezett véget vetni a forradalomnak).</p> <p>T Rögzít legalább kettőt a forradalom Nagy Imre nevéhez köthető eredményei közül (pl. az ÁVH feloszlata, a többpártrendszer visszaállítása, koalíciós kormány létrehozása, tárgyalások kezdeményezése a szovjet csapatok kivonásáról, a Varsói Szerződésből történő kilépés bejelentése), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ezek a lépések egy független / semleges / demokratikus Magyarország létrehozását szolgálták, az egész országra áterjedő fegyveres harcok kényszerítették ki, a Magyarország elleni szovjet támadás megsemmisítette ezeket az eredményeket, Nagy Imrét ezért kivégezték, pere során sem tagadta meg ezeket az intézkedéseket).</p>	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

20. Társadalom és életmód (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a két világháború közti magyar társadalom általános jellemzőit ismerteti.</p> <p>A válasz lényegre törően mutatja be az állandóságot és a bekövetkezett változásokat.</p> <p>Az elemzés feltárja a nők helyzetében bekövetkezett változásokat.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Egyértelművé teszi, hogy az ismertett jelenségek az 1920-as, '30-as évekre jellemzőek, és utal a város és vidék különbségeire.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]

Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét fogalmakat: pl. társadalom, polgárosodás, modernizáció.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a grafikonon valamelyik lényeges adatát (pl. a mezőgazdaságban dolgozók aránya csökken, az iparban / szolgáltatásban dolgozók aránya nő), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a jelenségek oka a gazdasági modernizáció, korábbi folyamatok folytatódnak, az ipar fejlődése a legdinamikusabb, csökken / fennmarad a mezőgazdaság túlsúlya). T Rögzíti a két kép néhány lényeges elemét (pl. hagyományos parasztház és modern utcakép), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a modernizáció a falvakat kevésbé érintette, nagy volt / nőtt a különbség a falu és város között, folytatódott az urbanizáció). T Rögzíti a regényrészlet valamelyik lényegi elemét (pl. parancsoló hangnem, étkezési különbség, kézcsók), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a korabeli társadalom erősen hierarchikus volt, a társadalmi rétegek élesen elkülönültek, a cselédtartás elterjedt volt, jellemző volt a tekintélyelvűség).	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a két háború közti magyar társadalom jellemzőit, és feltárja az állandóságot és a változásokat. T Rögzíti, hogy a magyar társadalom szerkezete nem különbözött jelentősen a dualizmus korától, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. továbbra is érvényesült a hagyományos rétegek túlsúlya, növekedett a modern rétegek súlya, még mindig torlódó társadalom volt). T Rögzíti, hogy tovább terjedtek a modern életmód jellemzői (pl. szabadidős tevékenységek, sport, rádió, mozi, nyaralás), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezek a jelenségek már a középső és alsó rétegekben is elterjedtek, elsősorban a városokra voltak jellemzőek, ez összefüggött az urbanizációval) vagy konkrét példákkal támasztja alá állítását. T Rögzíti, hogy a korszakban további előrelépés történt a női egyenjogúság felé, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. kiterjesztették a nőkre is a választójogot, fokozódott a nők munkavállalása, a könnyűiparban, a szolgáltatásokban, az oktatásban nőtt a női munkavállalók száma, tovább csökkent az egy nőre jutó születések száma). T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0-10 [nem adható: 1 és 6]

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		21

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

1. feladat:

A) ssqq.com B) unicodios.blogspot.com

C) és D) Gönczöl Enikő: Óskor, ókori civilizációk. Budapest, 1998.

2. feladat: www.planet-schule.de

4. feladat: babylonbaroque.wordpress.com

6. A források szerzői:

A) Karl Marx

B) Jean Jaurés

C) Cecil Rhodes

D) John Stuart Mill

E) Edmund Burke

F) Kossuth Lajos

7. A térkép forrása: www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu

9. feladat: holokausztmagyarorszagon.hu

14. feladat: E. A. Wrigley: Energy and the English industrial revolution. Cambridge 2010

20. feladat: www.mozaweb.hu, www.sulinet.hu, www.erdofu.hu